

Sygn. akt: I C 227/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Tucholi I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Joanna Jankowska
Protokolant:	sekr. sądowy Sylwia Glazer

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2015 r. w Tucholi na rozprawie

sprawy z powództwa **I. L.**

przeciwko S. S.

o zapłatę

- 1) oddala powództwo,
- 2) zasądza od powoda I. L. na rzecz pozwanego S. S. kwotę 2.417,00 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście 00/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 227/15

UZASADNIENIE

Powód I. L. wniósł o zasądzenie od pozwanego S. S. kwoty 45.000, 00 zł wraz ustawowymi odsetkami od dnia 5 października 2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powód wpłacił pozwanemu kwotę 45.000, 00 zł na poczet nabycia nieruchomości. Do zawarcia umowy nie doszło z winy pozwanego. Pomimo wezwania do zwrotu powyższej kwoty, do dnia wniesienia powództwa pozwany nie zwrócił jej powodowi. Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w dniu 9 września 2013 roku w sprawie (...) Sąd Rejonowy w C. uwzględnił powyższe powództwo w całości i orzekł o kosztach procesu (k. 18). Pozwany wniósł od powyższego nakazu sprzeciw (k. 23) zaskarżając go w całości, wnosząc o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Nadto pozwany zgłosił zarzut niewłaściwości miejscowej sądu, wnosząc o przekazanie sprawy do sądu właściwego miejscowo. Pozwany wskazał, że powód z tytułu wzajemnych rozliczeń finansowych winien jest mu 51.000,00 zł. Kwotę tę pozwany w listopadzie 2008 r. pożyczył powodowi na zakup mieszkania. W ocenie pozwanego, kwota pożyczki przewyższa roszczenie powoda, a zatem powództwo winno być oddalone. Nadto, w ocenie pozwanego, pokwitowanie załączone do pozwu zostało uzyskane przez powoda podstępem, przy okazji podpisywania przez pozwanego większej liczby dokumentów. W odpowiedzi na sprzeciw (k. 28) powód zaprzeczył, aby między stronami nie doszło do rozliczenia pożyczonej kwoty 51.000, 00 zł oraz by pokwitowanie uzyskał od pozwanego podstępnie. Na rozprawie strony podtrzymały swe stanowisko, przy czym pozwany sprecyzował zarzut potrącenia wskazując, że dotyczy on kwoty 51.940, 00 zł uiszczony przez niego

za powoda jako część ceny nabycia nieruchomości w wyniku licytacji przeprowadzonej przez Sąd Rejonowy w C. w sprawie (...) oraz kosztów sądowych.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Strony znają się co najmniej od 2008 r. Ich kontakty miały charakter biznesowy i polegały głównie na wspólnym nabywaniu nieruchomości, w tym w drodze licytacji, ich remontowaniu i następnie sprzedaży z zyskiem. Działalność ta nie miała sformalizowanej formy. W dniu 24 listopada 2008 r. pozwany wpłacił do Sądu Rejonowego w C. kwotę 49.200, 00 zł tytułem części ceny nabycia nieruchomości zlicytowanej w toku egzekucji prowadzonej w sprawie (...). Nadto pozwany w tym samym dniu wpłacił do tego Sądu kwotę 1.740, 00 zł tytułem kosztów sądowych w tej sprawie. Jako nabywcę nieruchomości pozwany wskazał powoda, który wylicytował daną nieruchomość za cenę 142.000, 00 zł.

Dowód: dowód wpłaty kosztów sądowych oraz części ceny nabycia – k. akt (...) Sądu Rejonowego w C.

W dniu 21 sierpnia 2008 r. w C. na stacji benzynowej pozwany pokwitował powodowi przyjęcie od niego kwoty 45.000, 00 zł. Jako podstawę prawną tej czynności pozwany w treści tego dokumentu wskazał wpłatę zaliczki na poczet sprzedaży pozwanemu udziału w nieruchomości zabudowanej stanowiącej własność powoda a położonej w C. przy ulicy (...). W pokwitowaniu tym pozwany określił datę zawarcia umowy sprzedaży przedmiotowej nieruchomości na dzień 30 września 2012 r. Po jej bezskutecznym upływie zaliczka winna być przez pozwanego zwrócona powodowi do dnia 14 października 2012 r. Pozwany nie miał jednak rzeczywistego zamiaru sprzedaży powodowi udziału we wskazanej nieruchomości. Pokwitowanie zostało sporządzone na żądanie powoda jedynie dla zabezpieczenia jego ewentualnych roszczeń z tytułu wspólnych interesów w razie niespodziewanej śmierci pozwanego. Pozwany dysponował bowiem dokumentem bankowym potwierdzającym wpłatę na rzecz powoda kwoty w łącznej wysokości 51.940, 00 zł, powód nie posiadał zaś żadnego potwierdzenia dokonania określonych wydatków w interesie własnym i pozwanego. Kwota wskazana w pokwitowaniu nie została w tym dniu fizycznie przekazana pozwanemu, a jedynie stanowiła pisemny dowód szeregu kosztów pokrytych przez powoda w trakcie remontowania zakupionych przez strony nieruchomości.

Dowód: odpis pokwitowania – k. 7, częściowo zeznania powoda – k. zeznania pozwanego – k. 73, zeznania świadka M. S. – k. 82-83

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty urzędowe w postaci dowodów wpłaty kosztów sądowych oraz części ceny nabycia zawartych w sprawie (...) Sądu Rejonowego w C., a także złożony przez powoda do akt dokument prywatny w postaci odpisu pokwitowania z dnia 21 sierpnia 2012 r. Ustalając stan faktyczny Sąd wziął pod uwagę również zeznania świadka M. S. w części dotyczącej charakteru znajomości stron, ich wzajemnych rozliczeń finansowych oraz braku zamiaru sprzedaży przez pozwanego nieruchomości wskazanej w pokwitowaniu. Dodatkowo Sąd w poczet materiału dowodowego zaliczył fragment zeznań obu stron dotyczący wzajemnych interesów stron, a z zeznań pozwanego – część dotyczącą faktycznych przyczyn wystawienia pokwitowania. Za niewiarygodne Sąd uznał natomiast zeznania powoda, w których wskazywał on, że kwota zgłoszona przez pozwanego do potrącenia została już wcześniej przez strony rozliczona, albowiem w dniu 3 września 2008 r. powód udzielił pozwanemu pożyczki w wysokości 50.000, 00 zł na zakup licytacyjny nieruchomości w C. przy ulicy (...). Powód nie przedstawił na powyższy fakt żadnego dowodu. Nie sposób zaś przyjąć, iż powód w 2012 r. dla zabezpieczenia swych interesów domagał się od pozwanego pokwitowania otrzymania sumy 45.000, 00 zł, zaś w 2008 r., czyli na wcześniejszym etapie znajomości stron, bez żadnych obaw co do zwrotu wręczył pozwanemu kwotę 50.000, 00 zł w gotówce. Poza sporem był fakt uiszczenia przez pozwanego za powoda kosztów sądowych oraz części ceny nabycia nieruchomości wylicytowanej przez powoda w sprawie (...) Sądu Rejonowego w C.. Bezsporne było także wystawienie powodowi przez pozwanego pokwitowania na kwotę 45.000, 00 zł. Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia przez Sąd było natomiast ustalenie, czy informacje zawarte w tym pokwitowaniu odpowiadają stanowi faktycznemu czy też są nieprawdziwe, głównie w zakresie przyczyny wystawienia przez pozwanego tego dokumentu prywatnego. Dodatkowo konieczne było ustalenie skuteczności zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanego. W niniejszej sprawie pozwany wystawił powodowi pokwitowanie zapłaty zaliczki na poczet ceny sprzedaży udziału w prawie własności

nieruchomości położonej w C. przy ulicy (...). Zgodnie z art. 462 § 1 k.c. dłużnik, spełniając świadczenie, może żądać od wierzyciela pokwitowania. Pokwitowanie wydaje albo osobiście wierzyciel, albo ten, kto za wierzyciela świadczenie przyjmuje. Treść pokwitowania jest pochodną oczekiwań dłużnika, adekwatnych do jego zachowania się w wykonaniu zobowiązania. Istotą instytucji pokwitowania, obok zawartego w nim oświadczenia wiedzy wierzyciela, jest jego funkcja legitymacyjna oznaczająca, że dokument taki znajduje się w posiadaniu dłużnika, stanowiąc dowód - pochodzący od wierzyciela - faktu wykonania zobowiązania, w niniejszej sprawie - wpłaty zaliczki na poczet ceny. Pokwitowanie, z punktu widzenia prawa procesowego, jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i jako takie potwierdza jedynie, że osoba, która go podpisała, złożyła takie oświadczenie. Pokwitowanie nie korzysta natomiast z domniemania prawdziwości danych zawartych w nim oświadczeń, wobec czego osoba mająca w tym interes prawny może twierdzić i dowodzić, że treść złożonych oświadczeń nie odpowiada stanowi rzeczywiście. Stan wskazany według treści pokwitowania, jako fakt, podlega ocenie w kategoriach prawdy lub fałszu. Pokwitowanie nie jest bowiem oświadczeniem woli, lecz poświadczeniem czynności prawnej (art. 462 k.c.), które nie kreuje skutków prawnych, lecz informuje o dokonanej czynności prawnej. Tym samym pozwany mógł dowodzić w sprawie, iż kwota objęta pokwitowaniem w rzeczywistości dotyczy rozliczeń stron wynikających z prowadzonych wspólnie interesów związanych z nabywaniem nieruchomości, a nie jak w nim wskazano - zaliczki na poczet ceny sprzedaży udziału w nieruchomości. Niezależnie od powyższego, a więc nawet wówczas gdyby pokwitowanie wystawione przez pozwanego potwierdzało faktycznie zawarcie przez strony ustnej umowy przedwstępnej sprzedaży udziału w prawie własności nieruchomości, to stwierdza ono co najwyżej fakt spełnienia części uzgodnionego przyszłego świadczenia, a zatem należy zakwalifikować je również jako oświadczenie wiedzy, a nie oświadczenie woli. Treścią oświadczenia pozwanego jako ewentualnego sprzedawcy było bowiem jedynie pokwitowanie przyjęcia tej kwoty i stanowiło ono źródło wynikającego z jego treści domniemania, że świadczenie zostało spełnione (art. 462 k.c.). Jest ono dokumentem prywatnym o charakterze czysto dowodowym i należy do oświadczeń wiedzy, mających charakter potwierdzenia faktów, niebędących oświadczeniami woli. Nie kreuje ono skutków prawnych w znaczeniu wywierania wpływu na ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego, lecz jedynie potwierdza zaistnienie faktu, którym jest spełnienie świadczenia. Przedmiotowe pokwitowanie jest zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy w zakresie daty jego sporządzenia, osoby je wystawiającej oraz osoby wpłacającej i kwoty w nim wskazanej. W pozostałym zakresie podaje nieprawdziwe informacje, co jednoznacznie wynika z zeznań świadka oraz pozwanego. Nie pozbawiają one jednak pokwitowania jego mocy prawnej, a pozwany nie wykazał w żaden sposób, aby podpisał je działając pod wpływem błędu czy podstępny wywołany przez powoda. Pozwany sam bowiem przyznał, że powodowi przysługuje roszczenie na kwotę dochodzoną pozwem a wynikającą z poczynionych przez niego wydatków na kupowane wspólnie nieruchomości i ich remont. Z uwagi na zgłoszony przez pozwanego zarzut potrącenia rzeczywista przyczyna wystawienia pokwitowania przez pozwanego nie ma znaczenia. Jak bowiem w sprawie ustalono, powód jest dłużnikiem pozwanego z uwagi na uiszczony przez tego drugiego kwoty w sprawie (...) Sądu Rejonowego w C.. Zgodnie zaś z art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.). Potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie, a oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499 k.c.). Powyższe okoliczności stanowiły podstawę do uznania, iż zgłoszony przez pozwanego zarzut potrącenia jest zasadny. Tym samym w oparciu o art. 498 k.c. Sąd powództwo oddalił uznając, że doszło do potrącenia wierzytelności powoda wobec pozwanego w wysokości 45,000, 00 zł z wierzytelnością pozwanego wobec powoda w wysokości 51.940, 00 zł. Orzekając o kosztach procesu (pkt. 2 wyroku) Sąd oparł się o art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z którymi strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego procesu, przy czym do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazane przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika będącego adwokatem w kwocie 2.400 zł (§ 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za

czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu) oraz kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.